

Ortadoğu'nun neresinde?

Ali Bulaç
11/04/2011

Türkiye'nin sekiz senedir sürdürdüğü Ortadoğu politikasının "çökme noktası"na geldiği söylenemez, ama zor bir süreçten geçtiği ve her geçen gün biraz daha kötüleştiğini söylemek

mümkün.

Bugüne kadar bölgeye dönük yürütülen "kamu politikası"nın başarıları, uyanmakta olan istifham ve tereddütlerin giderilmesine yetmiyor. Süren başarı iç kamuoyuna dönük "halkla ilişkiler" çalışmalarıyla sınırlı. Geçen hafta Başbakan Erdoğan "Türkiye'ye karşı kampanya yürütenlerin kim olduklarını bildikleri"ni söyledi, ama tepkiler sivil ulemanın bildiri yayınlamaları noktasına ulaştı. 1 Nisan günü Bingazi'de cuma namazı sonrasında toplanan göstericiler, Başbakan Erdoğan'ı "Direnişçilere silah verilmesini istemediği" gerekçesiyle protesto ettiler. Cuma namazını kıldıran Şeyh Ahmet Murabbi "Erdoğan'ın Kaddafi'nin yanında olduğunu" ilan etti.

Yine geçen hafta İslam dünyasının muteber alimlerinden Yusuf el Kardavi, Başbakan Erdoğan'a seslenerek "Libya'daki tavrını net ve açık bir biçimde ortaya koyması"ni istedi. Kardavi, ilk gününden itibaren halk ayaklanmalarının yanında yer alan önemli bir şahsiyettir, ona Arap dünyasında milyonlar kulak veriyor.

En son Uluslararası Müslüman Alimler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Selman Avde, Birlik adına Başbakan Erdoğan'a bir mesaj gönderdi. Avde, Erdoğan'a "Elleri halkın kanına bulanmış liderlerin ellerini sıkmamalarını" söylüyor. "Özgürlük Libya ve Suriye halkının hakkıdır. Önünüzde iki seçenek var: Ya geçmişle ya da gelecekle uyum içinde olmalısınız, tercih sizin!" Kahire Büyükelçiliğimizin önünde yapılan gösterideki bir pankart hayli ilginçti: "Kaddafi'yle beraber Erdoğan da düşün!" Oysa daha bir sene önce Filistin'de "Kurtar bizi Erdoğan" diye pankart taşınyordu.

Bütün bu olanları nasıl değerlendireceğiz? Bakalım:

İlkin, NATO'nun Libya'ya müdahale edebileceği konuşulduğunda Erdoğan, "NATO'nun Libya'da ne işi var?" demişti. Birkaç gün geçmeden Türkiye NATO'nun müdahalesini savunmaya başladı. Aslında bu arada kamuoyunun pek dikkat etmediği önemli bir olay vuku bulmuştu. Kuzey Irak'ta peşmergeler Kerkük'e girmiş, bir iddiaya göre de 10 bin peşmerge Türkiye sınırına doğru kaydırılmıştı. Tam bu sırada da BDP "Sivil itaatsizlik" eylemleri başlatacağını ilan etmişti. Türkiye bir "tehdit" algıladı, Libya konusunda bir anda temel bir politika değişikliğine gitti.

Bu bize, Türkiye'nin en yumuşak karnının Kürt sorunu olduğunu bir kere daha hatırlatıyor. Bu can yakıcı sorunu kalıcı bir çözüme kavuşturmadan, Türkiye, bölge politikalarının tanziminde aktif rol oynayabileceği zehabına kapıldı, bir anda kafası duvara çarptı.

İkinci nokta, bölgede yürütülen politik faaliyet kamu diplomasisi boyutuyla Ortadoğu halklarına, ama asıl işbirliği ve organik ilişkiler rejimlerle, iktidar seçkinleriyle yürütülmektedir. Tunus ve Mısır'da Türkiye hazır ve kolay bir başarıya kondu. Hem Binali ve Mübarek'in gidici oldukları kesindi hem Batı bu konuda tereddüt içinde değildi. Libya'da ise durum farklı oldu. Hem Kaddafi'nin bu kadar direneceği hesaplanmadı hem Batı esasında bu konuda çok kararlı görünmüyor. Bu kombinezonda Türkiye arada kaldı, ama tabii ki son aşamada tercihini Batı'dan yana yaptı. Suriye'de ise Türkiye Batı ile İran, halk ile Baasçılar arasında sıkışmış bulunuyor.

Bu bizi Őu sonuca götürmektedir: Zaman zaman iŐaret ettiğimiz üzere İslam dünyası ile Batı dünyası arasında 'uzlaŐma' ile son bulması mümkün olmayan temel ihtilaf noktaları var. ÇatıŐma keskinleŐtiĐinde Türkiye, Batı'nın yanında yer almaya 'zorlanmakta'dır. Bu da "bölgede oyun kuran ülke, liderlik" gibi iddiaları retorik seviyesine indiriyor. İŐbirliĐini rejimlerle, kamu diplomasisini halklarla yürütme politikasının inandırıcılığı belki bu kadar olur. Selman Avde, doğru söylüyor: Batılı gler ve bölge rejimleri geçmiŐi, halklar geleceği temsil ediyor. AK Parti'yi iç politikada bürokratik merkeze karşı nasıl halk yığınlarının, toplumsal merkezin desteği iktidar yaptıysa, Türkiye'yi de Ortadoğu'da itibarlı ve sözü dinlenir kılacak olan formül, halkların yanında yer almaktır.